

ԿՐԹՆԱԿԱՆ

ՃՇՄԱՐՏՈՒԹԻՒՆ ԳՆԵԼ

«Ճեմարսութիւնը ծախու առ եւ զայն մի ծախեալ»: (ԱՌԱԿ. ԻԳ. 23)

Առական գիրքը մարդկային կեանքի դարաւոր փորձառութիւնէ բղխած ճշմարտութիւններու հաւաքածոյ մըն է: Այս գրքին մէջ Սողոմոն ունի շատ մը թանկագին խօսքեր՝ որոնք ունեցած են և ունին միշտ թարմ պատգամ ամէն դարու, ամէն երկրի ու ամէն դասակարգի մարդոց համար: Այլ բաներով՝ Առական գիրքը տեսակ մը շտեմարան է յաւիտեանական բազմաթիւ ճշմարտութեանց:

Ի՞նչ է ճշմարտութիւնը: Ծշմարտութիւն կը նշանակէ իրողութիւն, հարազատութիւն, ստուգութիւն, անխաղախութիւն և կամ իրականութիւն: Բան մը որ իրականութեան կը համապատասխանէ ճշմարտութիւն է: Իսկ իմաստաւորական լեզուով, ճշմարտութիւն կը նշանակէ օրուան բարոյական չափանիշին համապատասխան եղելութիւն: Բան մը որ մեր ըմբռնած այս օրուան բարոյական չափանիշին համապատասխան չէ՝ կեղծ է, իսկ այն բանը որ օրուան չափանիշին լիովին կը համապատասխանէ հարազատ է, իրական է և հետեւաբար ճշմարիտ: Եւ ահա՛ այս չափանիշով է որ կը զանազանենք իրարմէ՝ ճշմարիտն ու սուտը, իրականն ու խաղախը, հարազատն ու կեղծը:

Պիւթագորոս իրականութեանց ծագումը թիւերով կը բացատրէր, քանզի թիւն էր իրեն համար բոլոր ճշմարտութեանց սկզբունքը: Պղատոնի համար աշխարհը լոկ գաղափար մըն էր, իսկ ճշմարտութիւնը ճշգրիտ գաղափարի արտայայտութիւնը միայն: Ըստ Արիստոտէլի, ճշմարտութիւնը կը կայանար խորհելու և ըլլալու ներդաշնակ յարաբերութեան մէջ:

Միջին դարու խորհողները սակայն իմացականութիւնը երկու քիւրճեցին, բնական և գերբնական, և ընդունեցին երկու

տեսակ ճշմարտութիւն: Մէկը կ'ուսուցուէր սովորական զպրօքներու մէջ, իսկ միւրը՝ յայտնութեամբ մարդուն կը տրուէր: Հաւատքն էր որ պիտի որոշէր բանի մը ճշմարիտ կամ կեղծ ըլլալը: Բայց ըստ իմ մանուէլ Քանդի, ճշմարտութեան չափանիշը փորձառութիւնն էր, անկա փորձառութեամբ պէտք էր ճշդուէր և ոչ թէ առարկայի մը մասին մեր ստացած գաղափարով և կամ տեղեկութիւնով:

Իսկ Առական գիրքին մէջ ճշմարտութիւնը երեք որոշ իմաստներ ունի: Ար գիրքին հեղինակը ճշմարտութիւն ըսելով կը հասկնայ նախ՝ իմաստութիւն որ կը նշանակէ գործնական գիտութիւն, խոհմութիւն, խելացութիւն և կեանքի փորձառութիւն: Երկրորդ՝ բարձր մշակոյթ, այսինքն բարոյական չափանիշ, կրօնական գաստիարակութիւն և ուղիղ սկզբունք: Եւ երրորդ՝ ողջմտութիւն, իրերը շիտակ ըմբռնելու ու շիտակ դատելու կարողութիւն:

Ահաւասիկ այս իմաստով հրէից գիտունը, Սողոմոն կ'ըսէ. «Ծշմարտութիւնը ծախու առ և զայն մի ծախեալ»: Այսինքն, ինչ որ իմաստութիւն ու խոհմութիւն է, ինչ որ գեղեցկացուցիչ ու աղնուացուցիչ սկզբունք է, և ինչ որ ողջմտութիւն գաղափար է՝ զայն ծախու առ ամէն գնով, բայց մի ծախեալ:

Ա. — Ի՞նչ է ճեմարսութիւնը ծախու առնել: Բան մը ծախու առնել կը նշանակէ զայն ձեռք բերել և անոր տիրանալ: Այդի գնել կը նշանակէ այս ինչ քսան և կամ քառասուն արտադար այդիին գինը վճարելով անոր տիրանալ: Ծշմարտութիւն գնել ուստի կը նշանակէ ճշմարտութեան գին տալ և զայն ձեռք անցնել, իւրացնել և մեր կեանքին սկզբունքը ընել: Ծշմարտութիւնը թէն ձրի է, ու է մէկուն սեպհականութիւնը չէ, ինչպէս օղը, ջուրը և բնութեան բոլոր բարիքները ձրի են, բայց և այնպէս զանիկա ձեռք անցնելու համար անոր գինը վճարել պէտք է շատ անգամ: Ծշմարտութիւնը ի՞նչպէս կը գնուի: Շատ մը կիրպերով. գէթ հետեւեալ երեքը կ'արժէ յիշել:

1, Դպրոց յանախելով: Դաստիարակութիւնը ամէն տեսակ նիւթի շուրջ իրականութիւնները հաւաքած, դասաւորած ու

գրութեան մը վերածած է։ Մարդ մը զըպրոց յաճախելով պատմութեան շուրջ, բնական գիտութիւններու մասին, բարոյագիտութեան, կրօնքի և այլ նիւթերու նկատմամբ մարդկային դարաւոր փորձառութիւնով ձեռք բերուած իրականութիւնները, դասաւորուած ձեւով ու մանկավարժական մեթոտով կարճ ժամանակի մը մէջ կրնայ սորվիլ։ Բայց սորվելու համար այս բաները առանց յուսահատելու, ժամանակ տալ, աշխատիլ և յարատեւել պէտք է։ Ուրիշ խօսքով, փոխարէնը վճարել պայման է։

2, Ինքնօգնութեամբ։ Անոնք որ պատեհութիւն չեն ունեցած կանոնաւոր զըպրոց յաճախելու՝ կարող են ինքնօգնութեամբ զարգանալ և հմտութիւն ձեռք բերել։

Մեզի ժամանակակից, Օրմանեան և Դուրեան, լաւ պատրաստուած ուսուցիչներ էին Արմաշի Դպրեմանքին մէջ։ Օրմանեան երկար տարիներ զպրոց յաճախած և վկայականներ ստացած էր բարձրագոյն ուսումնարաններէ։ Իսկ Դուրեան, թէև Օրմանեանի համահաւասար հմտութիւն ունէր, ու կարգ մը բաներու մէջ ալ թերեւս անկէ աւելի, բայց ո՛չ գօլէճ աւարտած էր և ո՛չ ալ համալսարան։ Մէկէ աւելի լեզուներ գիտէր, բնական գիտութիւններու տեղեակ էր, պատմութիւն, փիլիսոփայութիւն և աստուածաբանութիւն սորված էր, պարզապէս ինքնօգնութեան շնորհիւ։ Թէեւ ինքնօգնութեամբ բայց շատ ժամանակ վատնած, աշխատած ու ջանք թափած էր։

3, Կեանքի փորձառութեամբ։ Մարդ մը զպրոցէ մը չըջանաւարտ ըլլալով իրականութեան մէջ ոչ թէ ուսումը աւարտած՝ հապա կեանքի զպրոցին գեռ նոր սկսած կ'ըլլայ։ Շրջանաւարտութիւնը տեսակ մը սկզբնաւորութիւն է կեանքի զպրոցին համար։ Ճշմարտութիւններ կան որոնք սովորական կրթական հաստատութիւններու մէջ և կամ ինքնօգնութեամբ չեն ստացուիր, այլ կեանքի փորձառութեան զպրոցին մէջ ձեռք կը բերուին։

Բարեկամ մը որ համալսարանէ մը չըջանաւարտ եղած էր, օր մը ըսաւ. «Երբ ես համալսարան էի կը խորհէի թէ ամէն բան գիտէի, բայց հիմա ճշմարտութիւններ

սորված եմ որոնք համալսարանի մէջ չէի կրնար սորվիլ»։

Երիտասարդ մը կը ճանչնամ որ երբ կը ճամբորդէր, իր ինքնաշարժը ժամը 65 մղոն կը քշէր։ Շատեր իր ինքնաշարժը նստելու կը վախնային և կը զգուշացնէին զինք։ Ինքը այսպէս ըսողները վախկոտ կը համարէր, կը ծաղրէր ու կը խնդար անոնց վրայ։ Օր մը արագ քշելուն համար ծանր արկածի հանդիպեցաւ, յոյս չկար որ արէր, բայց բուժուեցաւ և վտանգը անցաւ։ Հիմա սակայն երբ որ ինքնաշարժ կը վարէ ժամը 35 մղոնէն աւելի չի քշեր։ Իրեն կը հարցնեն. «Ինչո՞ւ արագ չես քշեր»։ Ինքը կը պատասխանէ. «Արագ քշել վտանգաւոր է»։ Շիտակ է թէ արագ քշել վտանգաւոր է. այդ երիտասարդը սորվեցաւ այս ճշմարտութիւնը կեանքի փորձառութեամբ, բայց շատ ծանր գին վճարեց ատիկա սորվելու համար։

Մարդիկ շատ անգամ այսպէս ամենէն պարզ ու թանկագին ճշմարտութիւնը իշնաւով ելլելով կեանքի փորձառութեան զպրոցին մէջ կը սորվին։ Ըստ Հէնրի Ուորտ Պիլլըրի, «պարտութիւնը զպրոց մըն է, որուն մէջ ճշմարտութիւնը կ'աճի աւելի զօրաւոր կերպով»։

Ըստ աւետարանական պատմութեան, ամէն քրիստոնեայ այս աշխարհի մէջ գեղեցիկ մարգարիտ փնտռող վաճառականի մը կը նմանի։ Վաճառականը երբ տեղ մը թանկագին մարգարիտ մը տեսաւ, անոր տիրանալու համար բոլոր ունեցածը ծախեց և զայն խկոյն ծախու առաւ (Մտթ. ԺԳ. 44)։ Ծան Պրնիանի «Ուխտաւորի ճամբորդութիւն» գիրքին մէջ երբ ճամբորդները Տօնաւաճառին մօտեցան, տեսան որ հոն մարդիկ անարժէք ու անցաւոր բաներ գնելով կը զբաղէին, իրենք չմասնակցեցան այդ առեւտուրին։ Հոն գտնուողներէն ոմանք իրենց հարցոցին և ըսին. «Դուք ինչո՞ւ կը պտըտիք հոս և ինչո՞ւ այս բաներէն չէք գներ»։ Անոնք պատասխանեցին և ըսին. «Մենք նմարսուրիւն փնտռող վաճառականներ ենք եւ միայն նմարսուրիւն կը գնենք»։ Պօղոս առաքեալ Յիսուս Դիստոսը գիտնալու գերազանցութիւնը ձեռք բերելու համար զոհեց ինչ որ ունէր (Փիլիպ. Գ. 7-8)։

Բայց կեանքի պայքարին մէջ որքան

դժուար է ճշմարտութիւնը սորվիլ նոյնքան և աւելի դժուար է զայն ուրիշներուն սորվեցնել: Օր մը Պղատոնի հարցուցին թէ ո՞րը դժուար է, ճշմարտութիւնը սորվիլ թէ սորվեցնել: Մեծ փիլիսոփան վայրկեան մը խորհնէ վերջ ըսաւ. «Երկուքն ալ դժուար են, բայց սորվեցնել կրկնապատիկ աւելի դժուար: Եթէ մէկը ճշմարտութիւնը սորվելու համար եօթը տարի պիտի աշխատի, այդ ճշմարտութիւնը ուրիշներուն սորվեցնելու կերպը ուսանելու համար գէթ տասներորս տարի աշխատիլ պէտք է»:

Ոմանք ճշմարտութիւնը գիտեն բայց անոր սորվեցնելու կերպը չեն գիտեր: Ծըշմարտութիւնը ուրիշներուն խօսելու ատեն ճշմարտութեան գլուխը կը կտրեն, օգուտէն աւելի միայն առաջ կը բերեն: Ծշմարտութիւնը կարեկից ոգիով խօսիլ, սիրով համեմուտած արտայայտել և շիտակ մարդուն, շիտակ ատենին խօսիլ, յիշաւի մեծ իմաստութիւն կը պահանջէ: Նախան մարգարէ ունեցաւ այս իմաստութիւնը: Դաւիթ մարգարէին ճշմարտութիւն մը պիտի խօսէր, բայց այդ ճշմարտութիւնը այնքան խոհեմ և իմաստուն ձեւով մը խօսեցաւ որ այն ցաւ առաջ չբերաւ, այլ շինեց ու բուժեց Դաւիթին գործած ծանր մեղքը:

Վերոյիշեալ երեք սովորական միջոցներէն զատ երբեմն Աստուած ուղղակի իր Սուրբ Հոգիին միջոցաւ ալ մեզի նեմարսութիւններ կը յայտնէ ու կը սորվեցնէ: Սողոմոն իր գիտցած ճշմարտութիւններուն մէկ մասը իր ուսուցչէն, Նախան մարգարէէն սորված էր, իսկ մէկ մասը Աստուծոյ ուսած էր. Աստուած իրեն շնորհք ըրած ու իմաստութիւն տուած էր: Պօղոս առաքեալ Նախ Տարսոնի մէջ և ապա Դամազիէին քով առած էր իր ուսումը, բայց իրեն այդ ուսումը կատարելագործուեցաւ և օրհնուեցաւ՝ դարձի գալէն ետքը Աստուծոյ հետ իր ունեցած կենդանի ու խորունկ հաղորդակցութեամբը և Անկէ ստացած նոր յայտնութիւններովը:

Բ. — Խճչ է նեմարսութիւնը ծախել: Բան մը ծախել կը նշանակէ զայն ձեռքէ հանել, կորսնցնել: Ծշմարտութիւնը գանձ մըն է. զայն գտնել որքան դժուար է, պահել և չկորսնցնել՝ կրկնապատիկ դժուար: Հարուստ ըլլալ մէկ բան է, բայց այդ հա-

րըստութիւնը պահել բոլորովին տարբեր բան: Ծատեր կարող են հարստութիւն ունենալ, սակայն քիչեր կան որ կրնան իրենց հարստութիւնը պահել և օգտագործել: Ասիկա բարոյական իմաստով ալ շիտակ է:

Եսաւ իր ընտանիքին անդրանիկ զաւակն էր և անդրանկութեան իրաւունք, օժտուած, սակայն չկրցաւ իր այդ առանձնաշնորհումին յարգը ճանչնալ, ծախեց զայն աման մը ոսպէ շինուած ապուրի փախարէն, շատ ածան գնով: Յուդա Իսլաքիովտացի Յիսուս Քրիստոսի աշակերտը կոչուելու առանձնաշնորհումը կը վայելէր, բայց չկրցաւ պահել իր այդ բարոյական հարստութիւնը, երեսուն կտոր արծաթով ծախեց ոչ միայն իր արժանիքը, այլ նաեւ իրեն արժանիք տուող ճշմարտութեան աղբիւրը իր թշնամիներուն ձեռքը յանձնեց: Դեմաս առաջին դարու մէջ հոգեւոր ճշմարտութիւններուն համը առած եռանդուն քրիստոնեայ մըն էր. աշխարհը և անոր հմայքը զինքը այնքան զրաւեցին որ իր ունեցած հոգեւոր օրհնութիւնները չկրցաւ պահել, կորսնցուց զանոնք և աշխարհի անցաւոր հաճոյքներուն ետ դարձաւ (Բ. Տիմ. Դ. 9): Սուրբ Պօղոս Տիմոթէոսին ըսաւ. «Ամուր բռնէ ինչ որ ունիս»: Մենք քրիստոնեաներս զգոյշ ըլլալու ենք այս աշխարհի մէջ մեր ունեցած գանձը ամուր բռնելու համար: Որովհետեւ որքան դժուար է ճշմարտութիւն գտնել, քրիստոնէական բարձր նկարագրի տիրանալ, բարոյական արժանիքներու տէր դառնալ, այնքան զիւրին է զանոնք կորսնցնել եթէ անզգոյշ ըլլանք:

Ծշմարտութիւնը ի՞նչպէս կը ծախուի և կամ ձեռքէ կը հանուի:

1, Զանգիկա չգնահատելով: Բան մը սիրելու համար գնահատել պէտք է, գնահատելու համար գիտնալ, իսկ գիտնալու համար ալ լսել, կարդալ և իմանալ պայման է: Ծատ մը մարդիկ անտարբեր կեցուածք մը ունին յաւիտենական ճշմարտութիւններու հանդէպ, քանզի չեն սիրեր զանոնք: չեն հետաքրքրուիլ անոնցմով և չեն հետեւիլ անոնց: Անոնք որ կ'ըմբռնեն ճշմարտութեան արժէքը, զայն ամուր կը բռնեն և որ և է գնով ձեռքէ չեն հաներ:

Բայց դժբախտաբար այսօր որքան մարդիկ կան որոնք իրր վաճառական՝ ապ-

բանքի մը գինը կը ճանչնան, իբր գրազէտ՝ գիրքի մը գրական արժէքը կը ճշգրտեն, իբր ուսուցիչ՝ ուսանողին մտքի կարողութիւնը կը չափեն, իբր ճարտարագէտ՝ հոյակապ ու հիասքանչ շէնքերու տարողութիւնը կը կշռեն, սակայն հոգեւոր իրականութիւններուն արժէքը չեն կրնար գնահատել: Ահա՛ այս իսկ պատճառաւ, իրենց հոգեւոր կեանքի տեսակէտէն, ոչ թէ նոր ճշմարտութիւններ չեն կրնար գնել, այլ նախապէս գնածնին ալ օր ըստ օրէ ձեռքէ կը հանեն:

2. Զանիկա իբր սկզբունք մեր առօրեայ կեանքին մէջ չգործադրելով: Մարդիկ կան որոնք ուր որ ճշմարտութիւն կ'ուսուցուի, ուր որ ճշմարտութիւն կը քարոզուի և ուր որ ճշմարտութիւն գտնել կարելի է իսկոյն հոն կը փութան, ճշմարտութիւնը ծախու կ'առնեն, և նոյն իսկ անոր վրայ կը գուրգուրան, սակայն ի՞նչ օգուտ, այդ ճշմարտութիւնները իբր սկզբունք իրենց առօրեայ կեանքին մէջ չեն գործադրեր: Բան մը որ անգործածելի է չունենալու հաւասար է: Այս տեսակ մարդիկ թէ և չեն ուզեր ճշմարտութիւնը ձեռքէ հանել, բայց իրենց ապրած սխալ կեանքով զայն ամէն օր ի վաճառ կը հանեն ու կը ծախեն:

Պիղատոս գիտցաւ ճշմարտութիւնը և նոյնիսկ գնահատեց ալ, սակայն չգործադրեց, իր դիրքէն ու պաշտօնէն վախցաւ: Երկընտրանքի մը առջև էր. մէկ կողմը կար իր ընկերակաւն դիրքը, պաշտօնը, պատիւը, այլ բառերով, աշխարհը և անոր հաճոյքը, չուկայի հաշիւները, իսկ միւս կողմը ճշմարտութիւնը: Աւա՛ղ որ չկրցաւ ճշմարտութեան կողմը բռնել: Ծշմարտութիւնը գիտնալով հանդերձ ոտնակոխեց, արհամարհեց, և զայն ծախեց ոչինչ գնով մը:

Բայց պէտք է այսպաննք Պիղատոսը: Միթէ միեւնոյն սխալը մենք այսօր չենք կրկնել: Ծշմարտութիւնը գիտնալով և անոր արժէքը գնահատելով հանդերձ քանի քանի անգամներ մեր առօրեայ կեանքին մէջ զայն ոտնակոխած ու խաչը հանած ենք, անարգ շահու մը փոխարէն և կամ գձուձ նկատումով մը: Ծշմարտութիւնը վարկաբեկելով սակայն ճշմարտութեան դէմ բան մը ըրած չենք ըլլար, այլ զմեզ վարկաբեկած ու կործանած կ'ըլլանք: Ծշմար-

տութիւնը ճշմարտութիւն է, անոր յարգը ճանչնանք և կամ չճանչնանք, անիկա իր արժէքէն բան մը չի կորսնցնել: Պօղոս առաքեալ կ'ըսէ. «Ծշմարտութեան դէմ բան մը չէք կրնար ընել, հապա ճշմարտութեան համար» (Բ. Կորն. ԺԴ. 8):

Հռովմի մեծածաւալ կայսրութեան ներկայացուցիչներ, Ներոններ, Դիոկղետիանոսներ, Յուլիանոսներ, Մաքսիմիանոսներ որքա՛ն աշխատեցան քրիստոնէութիւնը կործանել, ճշմարտութիւնը ոչնչացնել, բայց ի՞նչ եղաւ արդիւնքը: Հռովմի աշխարհաստան ու աշխարհածաւալ կայսրութիւնը ճշմարտութեան առջև ջարդ ու փշուր եղաւ, իսկ ճշմարտութիւնը կանգուն մնաց: Առական գիրքը կ'ըսէ. «Ողորմութիւն և ճշմարտութիւն թագաւորը կը պահեն» (Առակ. Ի. 28): Ծշմարտութեան թշնամին նախապաշարուած է, իսկ ճշմարտութեան մեծագոյն բարեկամը ժամանակը: Ժամանակն է որ երեւան կը հանէ ամէն իրաւունք:

Ծշմարտութիւնը կրանիթէ ժայռի կը նմանի, մէկը որ անոր կը զարնէ չի կրնար զայն կոտրել, բայց ուշ թէ կանուխ ինք կը փշուրի ու կը կործանի: Ծշմարտութեան համար ապրողը եթէ առանձին իսկ մնայ, կրկին ուժեղ է, քանզի Աստուած իր կողմն է: Եւ Աստուած ճշմարտութիւն է:

Գ. — Ինչո՞ւ սիրել նեմարսուիւնը եւ զայն ծախու առնել ամէն գնով: Նախ՝ անոր համար որ ճշմարտութիւնը սրբացնող ոյժ մըն է որ կը փոխէ մարդուն կենցաղը հիմնովին և կը մղէ զայն աւելի բարձր ապրելակերպի մը: Ով որ այս ոյժին հետ կը չփութի՝ կ'ազնուանայ, կը գեղեցկանայ և կ'ազատագրուի իր մեղքերէն: Փրկութիւն փնտռող մեղաւորը առաջին անգամ պէտք է ճշմարտութիւնը փնտռէ, և երբ գտնէ ու անոր միջոցաւ ճշմարտութեան ակին հետ հաղորդակցութեան մէջ մտնէ, ահա՛ այդ վայրկեանէն սկսեալ արդէն ազատագրուած է իր մեղքերէն: «Աստուած կ'ուզէ որ բոլոր մարդիկ փրկուին ու ճշմարտութիւնը ճանչնան» (Ա. Տիմ. Բ. 4): Հօրէյոս, մէն կ'ըսէ. «Եթէ մէկը կ'ուզէ մեծ ըլլալ, պէտք է մոռնայ մեծութիւնը և ինքզինքը նուիրէ ճշմարտութեան, և ահաւասիկ կը գտնէ երկուքն ալ»:

Երկրորդ՝ ճշմարտութիւնը լոյս է, այդ լոյսին մէջ ապրող մը այլևս խաւարի գործերով չի զբաղիր: Քանզի ուր լոյս կայ հոն խաւարը ինքնին կը խափանի: Ըստ ժան ժագ Թուսոյի, «ճշմարտութիւնը բանականութեան աչքն է, առանց անոր մարդը կոյր է»: Դժբախտութիւն մըն է յիշուի մարմնաւոր աչքով կոյր ըլլալ, սակայն հազարապատիկ աւելի մեծ դժբախտութիւն է ճշմարտութեան լոյսէն զրկուիլ և բանականութեամբ ու հոգեւորապէս կոյր մնալ: «Ստախսը երբեմն իր խօսած մէկ սուտին տակէն ելլելու համար հարիւր անգամ ալ ճշմարտութիւն կը խօսի, ու կրկին չի կըրնար այդ սուտը ճշմարտութեան փոխել» կ'ըսէ Հէնրի Ուորտ Պիլըր, իսկ Եւրիփիտէս իրաւացիօրէն ըսած է. «Ճշմարտութեան լեզուն պարզ է»: Այն որ ճշմարտութիւն կը խօսի չստիպուի դժուարիմաց բառեր գործածելու, այլ կը խօսի շիփ շիտակ և հասկնալի լեզուով:

Յիսուս Քրիստոս մեր կեանքի առաջնորդն է եւ օրինակը: Նա աշխարհ եկաւ ճշմարտութեան դատը հետապնդելու, ծնաւ ճշմարտութեան համար վկայելու, ինչպէս յայտարարեց զայն Պիղատոսին առջև (Յովհ. ԺԸ. 37): Օր մը իր աշակերտներուն ըսաւ. «Ես եմ ճամբան, ճշմարտութիւնը և կեանքը» (Յովհ. ԺԴ. 6): «Եթէ դուք իմ խօսքիս մէջ կենաք ճշմարտապէս իմ աշակերտներս պիտի ըլլաք, և ճշմարտութիւնը պիտի գիտնաք, և այն ճշմարտութիւնը ձեզ ազատ պիտի ընէ» (Յովհ. Ը. 32): Երբ Աւագ շարժուն մէջ խաչին չուք իր վրայ ինկաւ, իր քահանայապետական աղօթքին մէջ ըսաւ. «Ո՛վ Հայր, սրբէ զանոնք քու ճշմարտութիւնովդ, քանզի քու խօսքդ ճշմարտութիւն է . . . Եւ անոնց համար ես իմ անձս կը սրբեմ, որպէսզի իրենք ալ ճշմարտութիւնով սրբացած ըլլան» (Յովհ. ԺԷ. 17-18):

Ինքն էր որ առաջին անգամ իր հզօր շունչով աշխարհի յայտարարեց և ըսաւ. «Աստուած հոգի է և Անոր երկրպագութիւն ընողներ պէտք է հոգիով և ճշմարտութեամբ երկրպագութիւն ընեն»: Անիկա ճշմարտութեան դատին նուիրուած մեծ ախոյեան մըն էր: Ողորմութիւն ու ճշմարտութիւն իրեն անբաժան ընկերներն էին, զանոնք իր պարանոցին վրայ կապած

էր, և ասով ալ զո՛հ չըլլալով, ճշմարտութիւնը իր սրտի տախտակին վրայ գրած էր (Առակ. Գ. 2-3): Անոր սրտին ամէն մէկ զարկը իրեն ճշմարտութիւնը կը յիշեցնէր: Հակառակորդներն իսկ կը վկայէին ու զիտէին թէ «Անիկա ճշմարտ վարդապետ մըն էր, Աստուծոյ ճամբան ճշմարտութեամբ կը սորվեցնէր, մարդու մը հոգ չէր ըներ, քանզի մարդոց երեսպաշտութիւն չէր ըներ» (Մատթ. ԻԲ. 16):

Ամէն զիտցածը ամէն տեղ թէն չէր խօսեր, սակայն ուր որ կը գտնուէր, որու հետ որ կը խօսէր, ամէն ատեն ու ամէն պարագայի ներքեւ, միայն ու միայն ճշմարտութիւն կը խօսէր: Անոր չրթուքը ճշմարտութեան համար հաստատուած էր (Առակ. ԺԲ. 19): «Այո՛ն այո, ո՛չն ոչ էր: Անոր լեզուն կեղծ, խարդախ ու անպատկառ բառ մը չէր արտասաներ: Անիկա վերջապէս ճշմարտութեան համար ծնաւ, ճշմարտութիւնը սիրեց, ճշմարտութիւնը զընահատեց, ճշմարտութիւնը սորվեցուց, և ճշմարտութեան դատին համար ալ իր կեանքը զոհեց: Ահաւասիկ տիպար կեանք մը՝ որ մարմնացումն է ճշմարտութեան:

Ի՞նչ է քրիստոնեայ ըլլալ, չէ այլ ինչ բայց եթէ Յիսուսի նմանիլ, Անոր օրինակին հետեւիլ, Անոր հետքերուն վրայէն քալել և Անոր հետ ապրիլ: Օգոստինոս կ'ըսէ. «Ճշմարտութիւնը դուրսը մի փընտէք, այլ ձեր մէջը, քանզի ճշմարտութիւնը մարդու ներսն է և անոր հոգիին մէջ կը բնակի»: Այն որ Յիսուսի հետ կ'ապրի ճշմարտութիւնը արդէն գտած է: Որովհետեւ Յիսուս ինքն է այն ճշմարտութիւնը՝ զոր Առակաց գիրքը մեզի կը յանձնարարէ ծախու առնել: Գնենք Այն ճշմարտութիւնը և Անկէ չհեռանանք:

ԳՐ. Ա. ՍՍՐԱՅԵԱՆ

